

Dyrlægeaften om 1. hjælp til hunde med Charlotte Frydensberg DRK region Nordsjælland 19. marts 2015

Charlotte Frydensberg driver til daglig Usserød Dyreklinik <http://www.usseroddyreklinik.dk>.

Se også Dyrefondets håndbog om førstehjælp til hund og kat, som er skrevet af Finn Boserup.
http://www.dyrefondet.dk/files/pdf/Oplysning2014/foerstehjaelp_til_hund_og_kat.pdf

Alvorlige akutte skader

Er traumatisk betingede og kan skyldes påkørsel, fald fra store højder, brandsår eller kan være påført af dyr eller mennesker.

Skaf sikkerhed på stedet, så der ikke kan ske yderligere skade, og så man ikke selv kommer i fare. Undersøg om hunden er ved bevidsthed.

Er hunden **bevidstløs**, skal man undersøge om den **trækker vejret**, om der er **puls** og om der er **blødninger**.

Pulsen kan mærkes på brystet eller på indersiden af låret.

Hvis hunden ikke trækker vejret skal den have kunstigt åndedræt. Hunden lægges på siden, det undersøges om luftvejene er frie og hold om mund og næse og blæs ind gennem næsen. Jeg kan ikke huske, hvor mange gange i minuttet, men i Dyrefondets håndbog står 5-10 gange i minuttet. Kunstigt åndedræt kan være livreddende, da hunden kan have fået respirations stop pga chok eller kan have fået slået luften ud af lungerne ved et fald.

Hvis hunden ikke har puls, skal den også have hjertemassage, som skal gives under hensyntagen til hundens størrelse. På meget små hunde bruges kun et par fingre til at give hjertemassage, og til større hunde bruges en hånd på brystkassen.

Når man giver kunstigt åndedræt og hjertemassage, vil hunden som regel komme igang efter 3-5 minutter. Trækker hunden ikke vejret af sig selv efter 15 minutter, er der ingen grund til at fortsætte.

Stands eller begræns store blødninger. Pulsblødninger er de alvorligste, og her skal man binde noget om. Charlotte fortalte om en snarrådig kvinde, som havde reddet en hund ved at stoppe en blødning med sine nylonstrømper.

Lad mindre skader være, men beskyt dem mod forurening.

Knogleskader, skal man ikke gøre noget ved, da man let kan gøre mere skade end gavn og kan risikere at gøre skade på blodkar. Til gengæld skal man stabilisere eller fiksere det skadede ben inden transport af hunden.

Oftest bliver man selv nødt til at transportere hunden til dyrlæge eller dyrehospital, da 1812 er forbeholdt herreløse dyr, og egentlige dyreambulancer kan være lang tid om at nå frem. Undgå at bevæge hunden, og læg den på siden i bilen.

Er hunden **ved bevidsthed** skal man igen først og fremmest sikre sig selv ved at lægge en snudesnor på hunden. Enhver skadet hund er potentielt farlig. **Snudesnor** må dog ikke lægges på fladsnudedede hunde som mops, bulldog og bokser, da de i forvejen kan have svært ved at trække vejret. Snudesnoren lægges som et dobbelthalsstik om snuden og bindes bag nakken. Se også Dyrefondets håndbog.

Vær rolig, tal beroligende til hunden, dæk eventuelt dens hoved, da de mange synsindtryk kan gøre hunden yderligere utryk. Hold den varm. Ligesom med den bevidstløse hund, skal man stoppe kraftige blødninger.

Få forsigtigt hunden ind i bilen. Lad den sidde op, hvis den ikke vil ligge.

Giv den **ingen godbidder eller vand**, da hunden måske skal lægges i narkose, når den når frem til dyrlægen.

Tag også hunden til dyrlægen, hvis hunden rejser sig og tilsyneladende ser ud til at være OK. Den kan have indre skader.

Andre alvorlige skader

Kan skyldes hugormebid, stik, klima og forgiftninger.

Hugormebid er blevet hyppigere og oftest bliver hunden bidt i poter, ben, hoved eller snude. Hunden kan få allergisk reaktion, hyperventilere, blive konfus, miste bevidstheden og desuden er hugormebid meget smertefuldt. Reaktionen kan komme meget hurtigt. Bidstedet vil svulme op, og hunden vil klage sig. Biddets farlighed afhænger af hundens størrelse. Hvis hunden er blevet bidt i ben eller pote, kan man afsnøre stedet for at mindske spredningen af giften. Ellers gives forebyggende medicin med cortison, for at undgå anafylaktisk chok. Skriv ned, hvor meget og hvornår hunden har fået det, da det er vigtig information for dyrlægen. En hund i retrieverstørrelse skal have 20-25 mg. Herefter skal hunden til dyrlægen til yderligere behandling. Bær hunden til bilen, hvis det er muligt.

Hvæpse og bistik genere sjældent hundene meget, men mindre de får en allergisk reaktion og hæver meget enten lokalt ved stikstedet eller på hele kroppen i en nældefeberlignende reaktion. Det kan forebygges ved at give antihistamin, og her kan præparater, som bruges til mennesker godt anvendes. (Jeg bruger Alnok 7.5 mg eller 1/4 tablet til vores hunde).

Er man i udlandet, er det en god ide at spørge lokalt om hvilke bid stik hunden kan få, så man er forberedt, hvis uheldet er ude.

Herefter kom **flåtbid og flåtbårne sygdomme** på tale, selvom de ikke hører til under førstehjælpskrævende skader. Det drejer sig om **borelia, anaplasrose og TBE**. Anaplasrose er for eksempel beskrevet i Hunden 2015 nr 3 side 24 og Hunden 2012 nr 11 side 32. Så vidt jeg kan se, får mange hunde anaplasrose, men kommer sig efter en uges tid. Men nogle hunde bliver alvorligt syge og anaplasrose kan i de tilfælde være livstruende. Både borelia og anaplasrose kan være alvorlige for hundene, men der er mulighed for behandling med antibiotika.

Det er ikke tilfældet for TBE (tick borne encephalitis eller flåtbåren hjernebetændelse), fordi det er en virus sygdom. Virus bæres af flåter på Bornholm, i Sverige og i Central Europa, men er indtil videre kun beskrevet få gange i det øvrige Danmark. Skal man til områder med risiko for TBE er vaccination en mulighed, og vaccinen skulle efter, hvad en af deltagerne sagde, kun kræve revaccination hvert tredje år.

Risikoen ved flåtbid kan mindskes med spot-on præparater, halsbånd eller tableter (Bravecto). Bravecto holder 12 uger, og der er ifølge Charlotte ikke set bivirkninger. Mens nogle af spot-on præparaterne virker afskrækkende og forhindrer, at flåten bider sig fast, så virker Bravecto først, når flåten har bidt sig fast og taget giften i hundens blod til sig. Derfor angiver producenten: "Risiko for overførsel af parasitbårne infektioner kan ikke udelukkes, da parasitten skal starte sit indtag af føde fra værten, før den udsættes for fluralaner."

Retrievere kan finde på at apportere **brandmænd**, og det kan være både farligt og meget ubehageligt for hunden. Charlotte anbefalede at undgå brandmænd ved at holde hunden fra vandet i perioder med ange brandmænd. Er skaden sket kan hunden hjælpes ved brug af kenalog mundsalve.

Hedeslag

Charlotte fortalte, at hun ikke tøvede, hvis hun så en hund i en lukket bil i solen. Hun fortalte om en episode med en hund i en varevogn udenfor en butik, hvor hun havde fået fat i ejeren, som først havde protesteret over hendes indblanding, men var blevet meget chokeret over hundens tilstand, selvom den kun havde siddet 15 minutter i bilen. Charlottes bud var, at man skulle knuse ruden, hvis man ikke kunne få fat i ejeren, da hunden kan dø meget hurtigt i en varm bil.

Charlotte advarede desuden mod at cycle med hunden på varme dage.

En hund der er blevet overophedet skal den køles med 15-20°C varmt vand. Koldt vand skal undgås, da det får blodkarrene til at trække sig sammen, og gør det endnu sværere for hunden at slippe af med varmen. Ellers er våde håndklæder godt til at afkøle hunden.

Forgiftninger

Forspising og efterfølgende **mavedrejning** er livstruende for hunden. Hunden ser ud som om den er drægtig og går i ring. Hvis man har mistanke til en mavedrejning, skal man ikke tøve. Ring til dyrlægen først og vær sikker på de kan modtage, og at de kan håndtere en mavedrejning. Det er en vanskelig operation og ikke alle dyrlæger kan udføre den. Kør derefter straks til dyrlægen.

For at undgå mavedrejning, skal man undgå at give hunden et stort måltid inden den skal motioneres, til træning eller på jagt. Skær måltidet ned til en trediedel og sørg for at hunden får væske sammen med maden med mindre der er mere end 4 timer til hunden skal præstere fysisk.

Forgiftninger kan også opstå, hvis hunden spiser **chokolade, løg vindruer og rosiner, rå kartofler og visse typer af nødder**. Forgiftningsdosis for chokolade er 2g/kg af en koncentreret 90% chokolade. Desuden kan forgiftninger opstå, hvis hunden spiser sæbe, rottegift, sneleggift eller drikker **kølervæske**. Kølervæske smager sødt og let alkoholisk, men heldigvis er det blevet meget sjældnere, at kølervæske står fremme på tankstationer. Kølervæske ødelægger hundens lever.

Hunde kan heller ikke tåle ibuprofen, som findes i visse typer smertestillende piller til mennesker. Brug derfor ikke smertestillende piller til mennesker til din hund, med mindre det er efter aftale med din dyrlæge. Brug heller ikke medicin, som er udskrevet til andre hunde. Nogle racer tåler ikke visse typer medicin. Og under alle omstændigheder skal dosis justeres efter hundens størrelse.

Hvis hunden har spist noget giftig, så tag emballagen med til dyrlægen. Hvis dyrlægen ikke ved besked om risiko og behandling, så kan giftlinien ofte hjælpe.

Der blev spurgt til, hvordan man kan hjælpe en hund, som er generet efter at være gået igennem brændenælder. Charlotte anbefalede at vaske poterne med en blød neglebørste og smøre antihistamin creme på eller give en antihistamin tablet (fx 1/4 Alnok).

Charlotte anbefalede også at have en pean tang i husapoteket. Den er en god hjælp, hvis man skal fjerne fremmedlegemer i hundens næse eller ører. Chlorhexidin er godt til at rense sår (brug ikke brintoverilte).